сільськогосподарської продукції та дефіцит енергетичних ресурсів. На фоні цих викликів, спостерігається збільшення імпорту вживаної техніки, запасних частин та відновлення та реставрація старої техніки.

Основні причини виникнення проблеми, що знижує ефективність роботи аграрних підприємств і організацій та негативно позначається на якості матеріально-технічного забезпечення, мають технічний і фінансовий характер.

Основною причиною технічного характеру є моральна застарілість і фізична зношеність засобів виробництва. Серед причин фінансового характеру можна назвати диспаритет цін на сільгосппродукцію та технічні засоби.

Можливими видаються два варіанти розв'язання проблеми.

Перший варіант передбачає придбання переважної більшості технічних засобів і технологій у іноземних виробників, зокрема Німеччини, Польщі, Китаю, США, Італії. До недоліків цього варіанта необхідно віднести високу вартість закордонних засобів і валютні витрати на її придбання та обслуговування.

Другий варіант (оптимальний) передбачає часткове переоснащення агробізнесу переважно вітчизняними засобами сільгосптехніки і впровадження новітніх технологій, придбання закордонних технічних засобів і технологій, аналоги яких відсутні в Україні.

Реалізація оптимального варіанта дасть змогу врахувати коротко- та довгострокові інтереси національного агросектора щодо здійснення її технічного і технологічного переоснащення, підтримання працездатності, подальшого оновлення техніки та технологій, забезпечити економію валютних ресурсів держави за рахунок впровадження вітчизняних технічних засобів, вартість яких менша за вартість зарубіжних аналогів.

Таким чином, від поліпшення стану сільськогосподарської техніки та модернізації технологій, від рівня розвитку технічних систем і механізмів, що застосовуються залежать обсяги продукції, що випускається, її якість, конкурентоспроможність та, в кінцевому рахунку, продовольча безпека держави.

УДК 330.31-021.387

Литвиненко А.С.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький

ЗАХОДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ВІЙНИ

Антикризове управління виступає ключовою частиною загальної системи управління підприємством. Його основна мета полягає в тому, щоб вивести підприємство з кризового становища та запобігти йому потрапляти в подібні

ситуації. Шлях до сталого розвитку та нових успіхів передбачає впровадження системи антикризового менеджменту та розробку ефективної стратегії розвитку. Відповідальність за успіх системи антикризового управління лежить на правильному виборі стратегій та прийнятті обґрунтованих рішень. У разі війни чи інших кризових ситуацій неузгоджені стратегії можуть спричинити великий занепад підприємства. Ключовими елементами управління кризою є оперативність та вміння діяти в обмежені терміни та умови. Правильно налаштована система антикризового управління дозволяє провести оперативний та якісний аналіз стану підприємства, виявити кризові явища та розробити чіткий план антикризових заходів.

Тема антикризового управління в умовах війни та обмеженої інформації не лише актуальна, але й критично необхідна. Вона стає важливою складовою досягнення організаційних цілей та забезпечення стабільного розвитку сільськогосподарської компанії.

Невизначеність в умовах війни в Україні для підприємств – це стан, коли інформація про передумови, умови та наслідки воєнних дій є неповною, неточною або змінюється з часом. Воєнна ситуація може призвести до різкого загострення політичних, економічних та соціальних умов, що створює небезпеку для підприємств. Умови війни можуть призводити до дестабілізації ринку, зниження попиту, перешкод у здійсненні закупівель та постачання товарів, збільшення вартості ресурсів та енергії, руйнування інфраструктури та інших факторів, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємств. Умови невизначеності в умовах війни можуть створювати напругу в управлінні ресурсами, прийнятті стратегічних рішень, плануванні виробництва та управлінні персоналом. Підприємства повинні бути гнучкими, швидко реагувати на зміни, добре аналізувати ризики та прогнозувати можливі наслідки. Також варто зазначити, що умови невизначеності в умовах війни можуть мати і психологічний вплив на персонал підприємств, викликати почуття нестабільності та напруги, що може вплинути на продуктивність та мотивацію працівників.

В умовах війни важливо постійно оцінювати ризики, співпрацювати з відповідними органами управління та дотримуватися строгих безпекових заходів для збереження підприємства та забезпечення безпеки персоналу. Підприємства не мають достатнього знання для прийняття оптимального рішення, а також не мають потужних обчислювальних засобів для обліку доступної їм інформації. Умови реалізації проекту не є чітко визначеними. Проте, по ходу проекту, учасники отримують додаткову інформацію про умови реалізації, що допомагає зменшити наявну невизначеність.

На підставі наявних досліджень [3] у сфері антикризового управління підприємством, можна виділити наступні стадії кризи:

1. Превентивна (випереджувальна) стадія – це етап, на якому можна запобігти загрозі виникнення кризової ситуації. Це гораздо ефективніше, ніж намагатися нейтралізувати її наслідки.

2. Стабілізаційна (реактивна, реагуюча) стадія – передбачає розробку та впровадження антикризових заходів в момент виникнення кризової ситуації. Це допоможе швидко подолати кризу та зменшити збитки.

3. Завершальна стадія – спрямована на відновлення платоспроможності, фінансової стійкості, ліквідності та уникнення банкрутства. Організація здійснює антикризове управління з метою повернення до нормального стану.

У сучасних умовах війни антикризове управління в сільському господарстві України вимагає комплексного підходу, що включає стратегічне планування та оперативне реагування на зміни у ситуації. Ефективність цього процесу залежить від аналізу поточної обстановки, урахування резервів та здібностей підприємства, а також від прогнозування майбутніх ризиків та змін в економічному та політичному середовищі.

Ключовими завданнями антикризового управління в умовах війни в сільському господарстві є: 1. Забезпечення продовольчої безпеки: Ретельний аналіз ринків, визначення потреб споживачів та забезпечення сталого виробництва є важливими елементами стратегії; 2. Підтримка стійкості та відновлення виробництва: Розробка механізмів для збереження та відновлення аграрних процесів в умовах конфлікту; 3. Пошук нових ринків збуту: Розширення можливостей для збуту продукції на нових ринках є стратегічно важливим завданням; 4. Розробка ефективних стратегій в умовах обмежених ресурсів: Раціональне використання наявних ресурсів та оптимізація виробничих процесів [4].

Антикризове управління базується на комплексному аналізі внутрішніх та зовнішніх факторів. Розробка імовірних сценаріїв розвитку подій, визначення пріоритетів та раціональне використання ресурсів є ключовими етапами. Управління ризиками та впровадження систем контролю та моніторингу стають необхідною частиною цього процесу, допомагаючи уникнути негативних наслідків та забезпечити стабільність у сільському господарстві [1].

Отже, антикризове управління сільськогосподарським підприємством в умовах війни є критично важливою складовою для забезпечення його стійкості та успішного функціонування. Щоб ефективно протистояти викликам війни та забезпечити продовження виробництва, слід вживати низку заходів антикризового управління [2].

1. Стратегічне планування: – ретельний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища; – визначення основних завдань та цілей в умовах військового конфлікту; – розробка довгострокових стратегій виробництва та реалізації продукції.

2. Оперативне реагування: – швидке прийняття рішень відповідно до змін у ситуації; – гнучка реорганізація виробничих процесів з урахуванням обставин війни; – постійний моніторинг ринкових умов та кон’юнктури.

3. Забезпечення продовольчої безпеки: – збереження та посилення виробництва стратегічних продуктів; – розробка механізмів для забезпечення стабільності постачання продукції на ринок.

4. Фінансове управління: – ефективне використання фінансових ресурсів; – пошук додаткових джерел фінансування в умовах економічної нестабільності.

5. Ризик-менеджмент: – аналіз та ідентифікація ризиків, пов’язаних із військовим конфліктом; – впровадження стратегій мінімізації ризиків та запобігання негативним наслідкам.

6. Кадрове управління: – забезпечення безпеки та морального стану персоналу; – розробка програм підвищення кваліфікації та підтримки працівників.

7. Інноваційні рішення: – впровадження нових технологій для оптимізації виробничих процесів; – пошук інноваційних підходів до розвитку сільськогосподарського сектору.

Загальна мета антикризового управління в умовах війни полягає в забезпеченні життєздатності сільськогосподарського підприємства та збереженні його конкурентоспроможності в непередбачуваних умовах військового конфлікту.

Список використаних джерел:

1. Ладунка І.С. Антикризове управління підприємством. Економіка та суспільство. 2017. Випуск 8. С. 278-281.
2. Мостенська Т.Л., Юрій Е.О. Інструменти антикризового управління. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 1. С. 64-72.
3. Павлюк В.І. Проблеми ототожнення антиципативного та превентивного антикризового управління підприємством. Бізнес Інформ. 2014. № 9. С. 317-321.
4. Шпурова О.О. Сутність, завдання та принципи антикризового управління. УДК 338.242:681 URL: http://www.nbuv.gov.ua/ portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_1/files/Econ_01_2009_Shapurova (Дата звернення 29.11.2023)

УДК 330.31-021.387

Литвиненко О.І.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Економічна та геополітична ситуація, військова агресія росії проти України, що складаються в останні роки, дуже непередбачувані і породжують значну кількість факторів, що дестабілізують економічні відносини в Україні. У організацій, зокрема сільськогосподарських, що здійснюють свою діяльність у таких умовах, з'являються проблеми, які пов'язані не тільки з нарощуванням та утриманням економічних показників, але й із ризиком бути витісненими з ринку чи взагалі припинити свою діяльність. Отже, на даному етапі розвитку економіки, що піддана цілій низці економічних, фінансових, політичних та геополітичних криз, незаперечна актуальність питання забезпечення сталої діяльності організацій, оскільки пропорційно до підвищення стійкості підприємства, знижується ризик незапланованих втрат та порушень нормального циклу роботи економічного суб'єкта.

В умовах війни підприємства сільського господарство неспроможні за допомогою реалізації своєї виробленої продукції накопичувати доходи, достатні